

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 396/2020-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 20. augusta 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľky obchodnej spoločnosti BK SERVIS s. r. o., Prašná 6, Košice-Krásna, IČO 36 586 188, zastúpenej advokátskou kanceláriou AZARIOVÁ & RUŽBAŠÁN Law firm s. r. o., Kmeťova 26, Košice, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Róbert Ružbašán, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Banská Bystrica a jeho uznesením sp. zn. 16 Up 397/2020 zo 6. apríla 2020 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti BK SERVIS s. r. o. odmieta pre neprípustnosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého rozhodnutia a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. júna 2020 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľky obchodnej spoločnosti BK SERVIS s. r. o.,

Prašná 6, Košice -Krásna, IČO 36 586 188 (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) a jeho uznesením sp. zn. 16 Up 397/2020 zo 6. apríla 2020 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej pripojených vyplýva, že sťažovateľka ako žalobkyňa sa návrhom na vydanie platobného rozkazu podľa zákona č. 307/2016 Z. z. o upomínacom konaní a o doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o upomínacom konaní“) domáhala na žalovanej [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaná“), zaplata náhrady škody vo výške 446,65 € s príslušenstvom. Dôvodila škodovou udalosťou, ktorá vznikla na motorovom vozidle vo vlastníctve [REDAKOVANÉ], poistenej u žalovanej (ďalej len „poistená“). Poistená si dala svoje poškodené motorové vozidlo opraviť u sťažovateľky, ktorá vyčíslila celkové náklady na opravu v sume 2 792,05 €. Žalovaná z tejto sumy uhradila poistenej iba časť vo výške 2 345,40 €. Preto si sťažovateľka návrhom uplatnila nárok na nezaplatený rozdiel poistného plnenia.

3. Okresný súd uznesením sp. zn. 16 Up 397/2020 z 13. marca 2020 návrh sťažovateľky na vydanie platobného rozkazu, s poukazom na § 6 ods. 1 písm. b) zákona o upomínacom konaní, odmietol a rozhodol o trovách konania. Poukázal pritom na súdmi zaužívanú prax posudzovania nároku na náhradu škody, ktorá predpokladá vykonanie dokazovania. V upomínacom konaní však súd rozhoduje o peňažných nárokoch, ktoré posudzuje na základe žalobcových tvrdení a predložených listinných dôkazov, teda nevykonáva dokazovanie potrebné na spravodlivé posúdenie samotnej škody.

4. Proti rozhodnutiu okresného súdu vydaného vyšším súdnym úradníkom podala sťažovateľka sťažnosť, v ktorej tvrdila, že žalovaná uhradila poistenej časť poistného plnenia, čím uznala, že škoda na motorovom vozidle vznikla, a preto nie je potrebné tieto

okolnosti dokazovať. Dôvodom krátenia časti plnenia boli (podľa likvidátora) neprimerane účtované náklady na opravu.

5. Napadnutým uznesením sudca okresného súdu sťažnosť sťažovateľky zamietol a rozhodol o trovách konania. V rámci dôvodov svojho rozhodnutia uviedol, že pri návrhu na vydanie platobného rozkazu v upomínacom konaní je nevyhnutné skúmať prípustnosť návrhu (§ 3 ods. 6 a 7 zákona o upomínacom konaní) a tiež to, či nárok možno odôvodnene predpokladať (§ 3 ods. 3 zákona o upomínacom konaní), a iba v takom prípade možno vo veci vydať platobný rozkaz. Zdôrazňujúc nevyhnutnosť preukázania všetkých predpokladov vzniku zodpovednosti za škodu, sa stotožnil s názorom vyššieho súdneho úradníka, že uplatňovaný nárok na náhradu škody nie je možné predpokladať, a teda ani vydať vo veci platobný rozkaz. K tomu dodal, že už zo skutočnosti, že sťažovateľka požaduje nárok na krátenú časť poisťného plnenia, je zrejmé, že výšku škody ustálila žalovaná odlišne od sťažovateľky, inak by návrh podaný nebol.

6. Proti napadnutému uzneseniu nasmerovala sťažovateľka svoju ústavnú sťažnosť. Tvrdí, že pri danom rozhodnutí ide o extrémne vybočenie z pravidiel upravujúcich upomínacie konanie, pretože okresný súd nesprávne interpretoval a aplikoval príslušné zákonné ustanovenia. Sťažovateľka si podaným návrhom uplatnila svoj nárok, jasne a zreteľne opísala všetky rozhodujúce skutočnosti, k tomu priložila všetky listinné dôkazy, pričom nebola okresným súdom vyzvaná na doplnenie či objasnenie uvádzaných skutočností. Jej návrh teda spĺňal všetky zákonom stanovené náležitosti. Naopak, neexistovali žiadne zákonné predpoklady na odmietnutie vydania platobného rozkazu. Zákon o upomínacom konaní nevyžaduje, aby bol nárok sťažovateľa bezpochyby preukázaný, inak by strácalo opodstatnenie akékoľvek súdne konanie a celý inštitút dokazovania. Poukazuje na to, že tento zákon bol prijatý práve na odbremenenie civilných súdov a na zabezpečenie rýchlej a efektívnej ochrany práv navrhovateľov. Takisto slúži na ochranu práv slabších strán sporu, čo bol nepochybne i prípad sťažovateľky, keďže postúpením pohľadávky sa podstata nároku nemení a pôvodný nárok mala poisťená voči poisťovni z titulu uzatvorenej poisťnej zmluvy a následnej poisťnej udalosti. Žalovaná strana sporu má v upomínacom konaní možnosť žalobcom uplatnený nárok spochybniť a podať

proti vydanému platobnému rozkazu odpor. V takom prípade „*bude rovnako tak vec postúpená na miestne príslušný súd a predmetom riadneho civilného konania*“. Za týchto okolností je sťažovateľka presvedčená, že jej bola odňatá zákonná možnosť efektívnej a rýchlej ochrany svojich práv prostredníctvom upomínacieho konania, v čom vidí porušenie svojich práv.

7. Zároveň sťažovateľka namieta, že napadnuté uznesenie je v rozpore s aktuálnou rozhodovacou praxou, pričom poukazuje na to, že v obdobných prípadoch ako je jej, okresný súd na základe podanej sťažnosti zrušil uznesenie o odmietnutí návrhu na vydanie platobného rozkazu a platobný rozkaz vydal (sp. zn. 26 Up 366/2020, sp. zn. 26 Up 432/2020). V danom prípade sťažovateľka legitímne očakávala, že bude vydaný platobný rozkaz v upomínacom konaní, okresný súd to však odmietol a ani neuviedol, na základe akých skutočností dospel k takému záveru. Napadnuté uznesenie je preto podľa názoru sťažovateľky prekvapivé, nesie prvky svojvôle, porušuje princíp právnej istoty a poškodzuje jej právo na spravodlivú ochranu práv.

8. Na základe uvedeného sťažovateľka v petite svojej ústavnej sťažnosti žiada, aby ústavný súd prijal jej sťažnosť na ďalšie konania a následne nálezom vyslovil, že uznesením okresného súdu boli porušené jej v záhlaví označené práva, napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a priznal jej náhradu trov konania.

II.

Relevantná právna úprava a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu

9. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

10. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

11. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda len vtedy, keď o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy.

12. Zmysel a účel princípu subsidiarity vyvoditeľný z čl. 127 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a podľa svojej povahy ani nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu vyplývajúceho z čl. 127 ods. 1 ústavy, ako aj legislatívnej konštrukcie § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde (porovnaj m. m. III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, II. ÚS 156/09, I. ÚS 480/2013), podľa ktorého ústavná sťažnosť je neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

13. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

13.1 Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07), a ich prípadné porušenie možno preskúmať spoločne.

14. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

15. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

16. Podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania, ktorý je neprípustný.

17. Podľa § 1 ods. 1 zákona o upomínacom konaní tento zákon upravuje príslušnosť súdu, postup súdu a postup strán sporu v upomínacom konaní, v ktorom sa rozhodujú spory o peňažných nárokoch uplatnených spôsobom podľa tohto zákona.

18. Podľa § 1 ods. 2 zákona o upomínacom konaní je upomínacie konanie alternatívnym spôsobom uplatňovania peňažných nárokov k postupu podľa Civilného sporového poriadku.

19. Podľa § 6 ods. 3 zákona o upomínacom konaní odmietnutie návrhu nie je prekážkou na opätovné uplatnenie nároku podľa tohto zákona alebo na jeho uplatnenie podľa Civilného sporového poriadku.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

20. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľky o porušení jej základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie, pretože napadnuté uznesenie

okresného súdu, ktorým bola zamietnutá jej sťažnosť proti rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka, a teda potvrdená správnosť záveru o odmietnutí návrhu na vydanie platobného rozkazu, je založené na nesprávnej interpretácii a aplikácii na vec vzťahujúcej sa právnej úpravy. Sťažovateľka považuje napadnuté uznesenie za prekvapivé, nesúce prvky svojvôle, porušujúce princíp právnej istoty a poškodzujúce jej právo na spravodlivú ochranu práv.

21. Zo sťažostnej argumentácie sťažovateľky vyplýva jej nesúhlas s postupom okresného súdu, ktorý nevydal platobný rozkaz v upomínacom konaní z dôvodu, že ňou uplatňovaný nárok nemožno odôvodnene predpokladať. Sťažovateľka naopak tvrdí, že splnila všetky predpoklady na to, aby v jej veci platobný rozkaz vydaný bol.

22. Bez potreby detailnejšieho vysporiadavania sa s námietkami sťažovateľky zhrnutými v rámci bodov 6 a 7 tohto uznesenia ústavný súd uvádza, že mu neprislúcha prehodnocovať (ne)splnenie predpokladov na vydanie platobného rozkazu v upomínacom konaní; jeho právomoc totiž nenahrádza postupy a rozhodnutia všeobecných súdov a nepoužíva sa na skúmanie namietanej vecnej nesprávnosti, pretože ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo vzťahu k všeobecným súdom. Zákon o upomínacom konaní vyslovene ráta s možnosťou odmietnutia návrhu na vydanie platobného rozkazu v upomínacom konaní, pokiaľ všeobecný súd na podklade žalobcom predložených tvrdení a dôkazov usúdi, že nie sú splnené podmienky na jeho vydanie (§ 6 ods. 1 zákona o upomínacom konaní). Okresný súd vo veci sťažovateľky postupoval v zmysle citovaných zákonných ustanovení, pričom z napadnutého uznesenia nevyplýva svojvôľa alebo taká aplikácia a interpretácia relevantnej právnej úpravy, ktorá by bola extrémnym vybočením z pravidiel upravujúcich upomínacie konanie, tak ako to tvrdí sťažovateľka. Na tom nemôže nič zmeniť ani jej námietka o rozpore daného uznesenia s rozhodovacou praxou okresného súdu, keďže každý návrh na vydanie platobného rozkazu v upomínacom konaní sa posudzuje individuálne a rozhodovanie o ňom sa môže odvíjať od odlišných skutkových okolností. Námietka sťažovateľky o odňatí zákonnej možnosti efektívne a rýchlo ochrániť svoje práva prostredníctvom upomínacieho konania zostáva v hypotetickej rovine, pretože v prípade podania odporu by mohlo konanie (ako sama uviedla) „rovňako tak“ vyústiť do riadneho civilného procesu (§ 14 zákona o upomínacom konaní). Sťažovateľke je však

v každom prípade zaručené právo na prerokovanie jej veci bez zbytočných priet'ahov (čl. 48 ods. 2 ústavy).

23. Z ústavnoprávneho hľadiska je však podstatnejšie to, že nevydaním platobného rozkazu v upomínacom konaní nemohlo dôjsť k zásahu do práv sťažovateľky. Zmyslom a účelom ústavného práva na súdnu ochranu (resp. práva na spravodlivé súdne konanie) je totiž zaručiť, resp. umožniť každému reálny prístup k súdu, a to po splnení podmienok ustanovených zákonom (I. ÚS 62/97, II. ÚS 26/96), pretože len v takom prípade sa vytvárajú podmienky na domáhanie sa práva na súdnu ochranu. Skutočnosť, že sťažovateľke nebola poskytnutá ochrana vo forme, akú žiadala (platobný rozkaz), ešte neznamená, že jej bol odopretý prístup k súdu, pretože napadnuté uznesenie nevyvolalo u sťažovateľky konkrétne relevantné negatívne dôsledky vzťahujúce sa k ňou uplatnenému nároku, ktoré by už nebolo možné korigovať ďalším procesným postupom.

24. Z už citovaných ustanovení zákona o upomínacom konaní vyplýva, že upomínacie konanie je (len) alternatívnym spôsobom riešenia sporov vzniknutých pri uplatňovaní peňažných nárokov, využitie ktorého však za ustanovených podmienok (odmietnutie návrhu) nevyklučuje právo strany sporu (účastníka upomínacieho konania) na opätovné uplatnenie peňažného nároku civilnou žalobou podľa príslušných ustanovení Civilného sporového poriadku. Rozhodnutie o odmietnutí návrhu na vydanie platobného rozkazu v upomínacom konaní teda nezakladá prekážku *rei iudicatae* a nevyklučuje možnosť účastníka upomínacieho konania obrátiť sa so svojím peňažným nárokom na príslušný všeobecný súd (porov. IV. ÚS 276/2018, č. 67/2018 ZNaU).

25. Na základe uvedeného ústavný súd sumarizuje, že nevydaním platobného rozkazu v upomínacom konaní sa sťažovateľke súdna ochrana ako taká neodopiera, pretože má na ochranu svojich práv k dispozícii účinný právny prostriedok, o ktorom je oprávnený rozhodnúť všeobecný súd. Za týchto okolností možno považovať ústavnú sťažnosť sťažovateľky za predčasne podanú, a preto ju ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako neprípustnú.

26. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľky v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. augusta 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu